

80. Թշ. 454 ա. «Եւ մեղաւորիս (Թումայ, հեղինակն) աստուած ողորմի ասայ որ յաղիւսակդ աշխատեցայ. չընայ զԹուղլտ: Եւ տես զԹէլք ի տուփն յաղիւսակին»:

31. Թշ. 462 բ. «Զաստացող սուրբ գրոցս զբաշ բարունապետն զնորհայի վարդապետն զգաղարիայն (յոպոպե) ինչեղէք ի մաքրափայլ յաղթմա ձեր. եւ աստուած ողորմի ասացէք: որ ըստացաւ զուրբ գիրքս ի հալալ արգեանքս. ինչատակ իւրն. եւ ծնաւազացն: Ի Թուականին Ռիթի»:

(Հարաւանիէն):

Ն. Մ.

† Հ. Ս. Վ. ՏԵՐԱԻԹԵԱՆ

Տարւոյս առաջին օրն կարճատեւ հիւանդութենէ մ'իտքն իւր մահկանացուն կնքեց 45 տարեկան հասակին մէջ ի Կ. Պոլիս՝ Հ. Սեւրովէ Վ. Տերպիւնեան, որ ծառայէր իւրեւ հմուտ արեւելեան լեզուաց եւ մասնագէտ լեզուաբնին: Հանգուցեալն ծնած է 1846 յուլիոսար 10ին ի Կ. Պոլիս: Միաբանութեան անդամ էր 1864 մայիսի 5էն ի վեր. ձեռնադրութիւն ընդունած էր 1866 դեկտ. 23ին: Իւր գրական առաջին գործն եղաւ հայատառ տաճկաբարբառ ընդարձակ վարք սրբոց մը՝ որուն յաջորդեց Եղևատիկայ կրկին Զատագովութեանց գեղջեղի թարգմանութիւն մ'ընտիր գրաբար լեզուաւ: Բացի մանր թարգմանութիւններէն գրեց այս միջոցները նաեւ փոքր եղբրերգութիւն մը՝ «Այրի մայր» տիտղոսով: Թէեւ բազմաթիւ ուրիշ մանր չափական եւ արձակ գրութիւններ ունեցաւ, որոնք այլեւայլ թերթերու մէջ լոյս տեսան, սակայն շուտով թողուց այս ճիւղն եւ սկսաւ լեզուաբնութեան պատառելի, որուն կը նպաստէր շատ մը եւրոպական եւ ասոնց հետ՝ ասիական լեզ. հին եւ լեզ. նոր բազմաթիւ լեզուաց ունեցած իւր հմտութիւնը: Իւրեւ մասնագէտ լեզուագէտ գրեց նախ հայկական ք. տառին վրայ ընդարձակ հետազոտութիւն մը գերմաներէն լեզուաւ, որ լոյս տեսաւ 1877ին: Թէպէտ մեծ

† Հ. Ս. Վ. ՏԵՐԱԻԹԵԱՆ

ընդունելութիւն չգտաւ իւր այս գործքն, ինքն շարունակեց իւր ուսմունքն, եւ 1885ին հրատարակեց ի Կ. Պոլիս «Հնդեւրոպական Նախալեզու» անուն գործն, որ աւելի հիմնական էր եւ ընդունելութիւն գտաւ մասնագիտաց քով: Այս գործքն էր միանգամայն նախալեզուի արմատոց բառգիրք մը՝ միշտ համեմատութեամբ հայ բաներուն: Երկու տարի ետքը բանասիրական-լեզուաբանական թերթ մը հրատարակել փորձեց «Լեզու» անունամբ, ուր բաց ի շատ մը բանասիրական խնդիրներէ՝ ընդարձակ քննութիւն կը գրէր հայ լեզուի Զ. տառին վրայ: Պերսեպոլոյ սեպագրութեան պատմութեան ու լեզուին վրայ երկար գրած է «Հանդիսիս» մէջ: Բաց աստի շատ մը մանր յօդուածներ ունի Կ. Պոլսոյ Մատիւ,

Արեւելի, Երեւոյն եւն թերթերուն մէջ ժամանակակից ամէն ի մասնաւորի լեզուական խնդրոց վրայ: Իւր սիրելի գաղափարն էր հայ լեզուին հիմնովին ուսումնասիրուած պատմութիւն մ'ի լոյս հանել, որ ոչ միայն լեզուին իւրեւ լեզու, այլ եւ ազգային հին պատմութեան համար ծանրաւ կշիռ հետեւութիւններ կրնար յերեւան հանել: Իւր կանխահաս մահուամբ շատ մը հետազոտական ձեռնարկութիւնք թերթի մնացին, եւ հայ լեզուին քննական գիտութիւն մեծ կորուստ մ'ունեցաւ, այնու մասնաւորն որ արեւմտեան

Հայոց մէջ ցայտմ գրեթէ միայն էր իւրեւ մասնագէտ լեզուաբնին:

ՅԵՐՈՒՍԿԵՐԵՆ ՆՈՐԱՅԻՆ ՍԵՐԱՓԻՆ ԴԵՐՎԵՍԵԱՆ

Պ իննայի Համարարանին ուսուցչապետներէն մի՞ն՝ քրալ՝ (J. Krall) մեծ գիւտ մ'ըլած է Ալբամի ազգային թանգարանին մէջ մուկայի վրայ ետրուակներէն արձանագրութեամբ լի պատատանաց երեղներ ի լոյս հանելով: Ինչպէս ծանօթ է այս լեզուն հայերէնի հետ սկսան համեմատել

Baktische Etymologien von P. Seraphin Dr. Dervischean, Wien 1877.

Հնդեւրոպական Նախալեզու: Կ. Պոլիս, տպ. Ն. Կ. Պոլիս. 1885. էջք 206: Հմտ. այս գործքն վրայ՝ Հանդիսիս՝ 1887, թ. 11, էջ 167-168:

Պոլիս, տառագիրք: Կ. Պոլիս, 1887:

Պերսեպոլոյ սեպագրութեան պատմութեան, հմտ. Հանդիսիս՝ 1887, թ. 1, 2, 4, 6, 10, 11. 1888, թ. 11, 12 եւ 1889, թ. 3:

1 Ի օրինակ Էլեկիս: Միայն Հար. Բ.՝ Վիեննա, 1870.
2 Ս. Եղևատիկայի Պատմական-աստուածութիւնք, Ա. եւ Բ.՝ Վիեննա, 1872.
3 Սլոյի մայրն էր միամոր որդեակը: Վիեննա, 1871.
4 Armenia I. Das altarmenische F. Ein Beitrag zur indo-europäischen Lautlehre. Anhang: Altarmenisch-